

Europeiska säkerhetsagendan

2014/15:FPM33

Justitiedepartementet

2015-06-02

Dokumentbeteckning

KOM (2015) 185

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén. Europeiska säkerhetsagendan

Sammanfattning

Kommissionens meddelande identifierar tre huvudprioriteringar för unionens arbete för inre säkerhet: terrorism, organiserad brottslighet och it-brottslighet. Kommissionen slår också fast fem grundläggande principer för unionens säkerhetsarbete, bland annat respekt för grundläggande rättigheter, och stärkt transparens och demokratisk kontroll. Kommissionens meddelande innehåller få konkreta nya initiativ, utan är i första hand inriktad på uppföljning och genomförande av befintlig EU-lagstiftning och utnyttjande av existerande verktyg.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande. Gränsöverskridande brottslighet och terrorism är allvarliga hot mot vår säkerhet och kräver gemensamma åtgärder. Regeringen välkomnar särskilt att respekt för grundläggande fri- och rättigheter är den första och främsta vägledande principen för säkerhetsagendan. Denna princip, tätt åtföljd av principen om behovet av transparens och demokratisk kontroll, betonar den avgörande betydelsen av respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer som grundbulten i ett långsiktigt och hållbart arbete för att stärka säkerheten i Sverige och i Europeiska unionen.

Säkerhetsagendan har en bred ansats och betonar vikten av att relevanta aktörer arbetar tillsammans för att möta gränsöverskridande hot. Regeringen välkomnar denna ansats och vill särskilt betona betydelsen av förebyggande åtgärder. Säkerhetshöjande åtgärder handlar inte bara om repressiva åtgärder. För att långsiktigt bygga ett säkrare samhälle krävs breda förebyggande insatser som involverar hela samhället.

1.1 Ärendets bakgrund

2010 antogs en strategi för inre säkerhet i Europeiska unionen för 2010-2014. I de strategiska riktlinjer för området för frihet, säkerhet och rättvisa som Europeiska rådet antog i juni 2014 efterfrågades en uppdatering av strategin till mitten av 2015. Som ett led i denna uppdatering publicerade kommissionen den 28 april 2015 meddelandet Europeiska säkerhetsagendan.

1.2 Förslagets innehåll

I enlighet med Fördraget om Europeiska unionen ska EU erbjuda sina medborgare ett område med frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser. Kommissionen vill med sitt meddelande visa hur unionen kan stödja medlemsstaterna i arbetet för den inre säkerheten i en tid då säkerhetshoten blir allt mer komplexa och gränsöverskridande.

Kommissionens meddelande identifierar tre huvudprioriteringar för unionens arbete för inre säkerhet: terrorism, organiserad brottslighet och it-brottslighet. Dessa prioriteringar ska stötts av bättre informationsutbyte, ökat operativt samarbete samt mer stöd till utbildning och utveckling. Kommissionen slår också fast fem grundläggande principer för unionens säkerhetsarbete: respekt för grundläggande rättigheter, transparens och demokratisk översyn, tillämpning och genomförande av existerande EU-lagstiftning, mer samordning och samverkan mellan myndigheter och sektorer samt närmare samspel mellan insatser för unionens inre och yttre säkerhet. Kommissionens meddelande innehåller relativt få konkreta nya initiativ, utan är i första hand inriktad på uppföljning och genomförande av befintlig EU-lagstiftning och bättre utnyttjande av existerande verktyg.

Bland nyheterna i kommissionens meddelande kan särskilt noteras att kommissionen under 2015 avser upprätta ett konsultativt säkerhetsforum med representanter från unionens medlemsstater, Europaparlamentet, EU:s myndigheter, civilsamhället, forskarvärlden och näringslivet. Kommissionen kommer också under 2015 att lansera ett samarbetsforum på EU-nivå för representanter för it-företag, brottsbekämpande myndigheter och civilsamhället.

För att stärka unionens arbete mot terrorism kommer kommissionen utvärdera behovet och värdet av ytterligare åtgärder för att motverka terrorismfinansiering. I arbetet för att motverka organiserad brottslighet avser kommissionen att under 2016 se över befintlig lagstiftning för skjutvapen. Inom detta område vill Kommissionen verka för bättre informationsutbyte, förstärkt spårbarhet, gemensamma standarder för märkning av skjutvapen liksom för avaktivering av skjutvapen. Under det tredje prioriterade området, it-brott, avser kommissionen bland annat utvärdera befintlig lagstiftning för

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa

Kommissionens meddelande bedöms inte ha några effekter på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionens meddelande bedöms inte innebära några direkta konsekvenser, varken för statsbudgeten eller Europeiska unionens budget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande. Gränsöverskridande brottslighet och terrorism är allvarliga hot mot vår säkerhet och kräver gemensamma åtgärder. Regeringen välkomnar särskilt att respekt för grundläggande fri- och rättigheter är den första och främsta vägledande principen för säkerhetsagendan. Denna princip tätt åtföljd av principen om behovet av transparens och demokratisk kontroll betonar den avgörande betydelsen av respekt för mänskliga rättigheter och rättstatens principer som grundbulten i ett långsiktigt och hållbart arbete för att stärka säkerheten inom Europeiska unionen.

Fokus för säkerhetsagendan är uppföljning och genomförande av befintlig lagstiftning och verktyg. Regeringen uppskattar denna inriktning. Det är viktigt att vi utvecklar vår användning av befintliga verktyg och tillämpning av befintlig lagstiftning innan nya initiativ tas. Samtidigt måste vi säkerställa att vi också är flexibla och snabbt kan ställa om i arbetet för att värna vår inre säkerhet beroende på hur hotbilden förändras.

Säkerhetsagendan har en bred ansats och betonar vikten av att relevanta aktörer arbetar tillsammans för att möta gränsöverskridande hot. Regeringen välkomnar denna ansats och vill särskilt betona betydelsen av förebyggande åtgärder. Säkerhetshöjande åtgärder handlar inte bara om repressiva åtgärder. För att långsiktigt bygga ett säkrare samhälle krävs breda förebyggande insatser som involverar hela samhället.

Vikten av samverkan belyses också i säkerhetsagendans femte vägledande princip om den ömsesidiga kopplingen mellan EU:s inre och yttre säkerhet. Regeringen ser ett stort värde i närmare samverkan mellan unionens inre och yttre åtgärder. Kriser och konflikter utanför unionens gränser kan få direkta konsekvenser för unionens inre säkerhet. Därför måste frågor som rör unionens inre säkerhet också belysas och inkluderas i EU:s yttre insatser. På

motsvarande sätt måste också åtgärder som rör den inre säkerheten beakta konsekvenser för unionens yttre relationer.

2014/15:FPM33

Tillgång till olagliga skjutvapen utgör ett allvarligt hot mot vår säkerhet. Olagliga skjutvapen kan användas både i terroristbrottslighet och i annan brottslighet. De senaste åren har vi sett flera exempel på hur tillgången till skjutvapen har medfört att våldssituationer fått betydligt svårare följder än vad de annars skulle ha fått. Regeringen välkomnar kommissionens avsikt att se över den befintliga EU-lagstiftningen på vapenområdet och utarbeta gemensamma standarder för avaktivering av skjutvapen. Det är dock angeläget för regeringen att enskilda medlemsstater även i fortsättningen får ställa krav på tillstånd för avaktiverade vapen.

I det fortsatta arbetet med formulerandet av en uppdaterad strategi för EU:s inre säkerhet vill regeringen se en framträdande roll för medlemsstaterna i genomförande och uppföljning av strategin. Den ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (Cosi) har en viktig uppgift i detta avseende.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Vid mötet i Cosi i Riga den 7 maj fick Europeiska säkerhetsagendan övergripande stöd från unionens medlemsstater. Flera medlemsstater lyfte frågan om skjutvapen och efterlyste åtgärder för att begränsa tillgången till olagliga skjutvapen. Några medlemsstater efterlyste särskilt att standarder för avaktivering av vapen inom EU ska vara minimistandarder och inte utgöra hinder för striktare nationell reglering. Vidare ville majoriteten av medlemsstaterna se en stark roll för medlemsstaterna och Cosi i uppföljning och genomförande av säkerhetsagendan.

Vid diskussionerna vid det informella Cosi-mötet var det också tydligt att ett stort antal medlemsstater ser vikten av kopplingen mellan den europeiska säkerhetsagendan och migrationsagendan samt mellan unionens inre och yttre säkerhet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte tillämpligt då det rör sig om ett meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2014/15:FPM33

Inte tillämpligt då kommissionens meddelande inte innehåller några lagstiftningsförslag eller konkreta åtgärdsförslag som kan bedömas enligt subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Med utgångspunkt i kommissionens meddelande väntas rådet för rättsliga och inrikes frågor anta rådsslutser om en uppdaterad strategi för EU:s inre säkerhet vid rådet möte i juni. För att säkerställa genomförande och uppföljning av strategin väntas Cosi få i uppgift att ta fram en genomförandeplan som ska beakta kommissionens meddelande.

4.2 Fackuttryck/termer

–